

Костянтин КОРСАК

викладач Київського медичного
університету, доктор філософських наук,
професор

УДК 930.85"634/636"(100+477)+140.8+338.22
DOI 10.31392/NPU-VOU.2022.1-2(84-85).03

**ВИТОКИ
УКРАЇНСЬКОГО ТА
ЄВРОПЕЙСЬКОГО
АРХЕТИПІВ
У КОНТЕКСТІ
НООАНТРОПОЛОГІЇ**

© Корсак К., 2022

Ключові слова: археометрія, палео-генетика, нооантропология, канібалізм, неоліт, гуманістична парадигма, аграрна хвиля, праукраїнський архетип, Західний геноцид землеробів, агресивна парадигма, Велике Трипілля, індоєвропейська культура, сучасна західна агресія.

Автор поєднує нові досягнення археометрії, палеогенетики й інших наук ХХІ ст. терміном «нооантропология». Розглянуто причини європейського поділу на Схід і Захід. Використано факти щодо часових і територіальних характеристик початку переходу від канібалізму до прагуманізму. Наведено безсумнівні докази цього неолітичного прогресу в інтервалі 15–7 тисяч років тому на теренах Анатолії. Лідерами змін були генетичні пращури українців та інших європейських землеробів. Вони сформували і зміцнили високоморальний архетип, який в енеоліті поширили на більшу частину Європи. Наведено факт геноциду цих землеробів пращурами сучасних європейців

в інтервалі часу 5,5–3,5 тис. років тому, що знищило гуманістичну парадигму на Заході. Вона збереглася тільки на Сході у Трипіллі і частині слов'янського світу. Подальша історія Заходу відзначена видатним антигуманізмом аж до сьогодні, спробами нав'язати свій світогляд і цінності українцям та іншим хранителям давнього архетипу. Спроби не припиняються й зараз, адже Захід нав'язує Україні неприйнятні засади поведінки, намагається гальмувати прогрес через економічні та освітні приписи і поради. Захід не має права на повчання, адже не він, а наші пращури здійснили перше індоєвропейське одуховлення і започаткували ноодуховлення – ХХІ.

Актуальність і постановка проблеми. Автор використовує найновіші досягнення археометрії, палеогенетики, порівняльної археології й інших наук ХХІ ст., об'єднуючи їх терміном «нооантропология» для пошуку пояснень переходу Хомо від канібалізму до гуманізму. Якщо попе-

редні праці акцентували шляхи ліквідації загроз глобальних колапсів через замінну сучасних виробництв винайдених автором екологічно ідеальними ноотехнологіями, то ця стаття скерована на ефективний захист співвітчизників та всієї України від небезпек у духовній сфері. Розглянуто тему національного самовизначення і державного утвердження разом із вибором стратегії комплексного та успішного розвитку на дуже тривалий період. Автор йде на своєрідне суперництво в багатьох інформаційно-світоглядних аспектах із колективним твором 46 висококваліфікованих працівників Національної академії наук України, що має назву «Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дії: національна доповідь» [6].

Одразу зазначимо, що, підтримуючи загальне скерування цієї Національної доповіді, ми запропонуємо читачам набагато новіші й потенційно результативніші пропозиції шляхів прискореного економічного і соціального розвитку Вітчизни разом із надійними засобами захисту від великої кількості різноманітних небезпек, що оточують нас. Використані для створення нашої статті інформаційні джерела мають надто велику чисельність, тому у викладі відмовимося від традиційного переліку найбільш впливових авторів-попередників та згадок про індивідуальні й колективні праці, обмежуючись необхідними цитуваннями і посиланнями. Переконаність в обізнаності читачів у головних світових і національних подіях звільняє нас від нагадування про їх феноменальну кількість і значну складність, надаючи змогу перейти до конкретних повідомлень.

Мету статті можна коротко визначити як отримання об'єктивних оцінок права керівників західних держав і великих колективів науковців не на поширення обґрунтованих фактів, а на моральні повчання і поради Україні та українцям аж до рівня нав'язування рекомендацій тих чи інших дій у сферах освіти і наукової діяльності. **Конкретні завдання** полягають у: а) відтворенні правдивої картини неолітичної

революції, що полягала у переході Хомо від канібалізму до гуманізму; б) доведенні активної участі в ній генетичних пращурів українців і частини європейців; в) поясненні формування розриву в архетипах громадян України і сучасної Західної Європи.

Методологія кожного подібного за об'ємом тематики дослідження вимушено спирається на поєднання багатьох класичних засобів (насамперед – головних законів філософії) та інформаційних здобутків усіх Sciences & Arts. Індивідуальні підходи автора відрізняються поєднанням пошани до досягнень і важливих рекомендацій корифеїв попередніх часів з урахуванням того потоку найновіших відкриттів, які створює активність приблизно 8–9 мільйонів науковців PhD-рівня на всій планеті.

Виклад отриманих результатів. Для досягнення можливості зробити достатньо об'єктивні і підтвержені науковими фактами щодо «права і підстав» для рекомендацій у чутливій сфері моралі й засад поведінки, що в даний момент плінуть в Україну із західного напрямку, ми обрали поглиблене дослідження переходу віддалених пращурів сучасної популяції людей (у науковій класифікації це одні лише Homo Sapiens Sapiens – HSS) від канібалізму до первинного (архаїчного) гуманізму.

Очевидно, що загалом науковий сектор антропогенезу з його скеруванням на повне і детальне відтворення всього дуже тривалого процесу появи і розвитку усіх видів роду Люди (Homo) в його біологічних (фізіологічних та усіх інших), психічних та соціокультурних аспектах досяг накопичення не тільки грандіозного обсягу фактів і різноманітних гіпотез, а й продовжує збільшувати його разом із виявленням таких вагомих відкриттів, що науковці змушені мало не безперервно «перетрущувати» наявне й укладати його в нову структуру.

Інновації полягають насамперед у повній відмові від поширеної в минулому спрощеної лінійної моделі швидкого генетичного «стрибка» першого пращура Хомо з глибин фауни до рівня володаря планети, підкріпленого вдосконаленням мислення

завдяки праці – безперервним маніпуляціям із гілками, каменями, кістками тварин та іншими об'єктами, до яких колись потрапив і вогонь від природних пожеж.

Відкриття недавніх років виявили принципову помилковість цієї простої моделі антропогенезу в усіх аспектах, які ми навіть не станемо уточнювати. Представники нооантропології методами ізотопного датування й точного генетичного аналізу виявили, що на межі трьох мільйонів років тому в мозку австралопітеків сталася несподівана генетична мутація з позірно незначними наслідками. Йшлося про повторення невеликого фрагменту ДНК, залученого до управління процесом збільшення кількості нейронів у головному мозку. Зміна не була домінантною у сенсі негайної дії, але через доволі віддалену в часі її випадкову активізацію в якогось конкретного прото-Хомо викликала поступове збільшення мозку нащадків. Упродовж тисяч поколінь за мільйони років маса мозку зросла майже учетверо аж до значень, що перевищували напередодні винайдення землеробства середні показники сучасних HSS [1].

Логічним вважаємо припущення про специфічний характер цього розростання. Нові клітини важко було вмонтувати між уже наявними й без структурних змін перетворити маленький мозок у набагато більший. Тому вдосконалення полягало у створенні надбудов над архаїчною частиною мозку і формуванні характерної поверхні з виразними і численними звивинами, що є унікальними у своїх деталях для кожного Хомо.

Відомо, що науковці на основі численних археологічних знахідок виявили факт дуже тривалого існування і запеклого суперництва одразу кількох різновидів *Homo Sapiens* (HS) з мізками різного розміру. Вони обставинами життя не отримали достатнього часу на поділ африканського й азійського сходулу на «свої» ділянки згідно з правилами, яких (для прикладу) дотримуються зграї вовків. Хоч науковці не надто схильні акцентувати факт безперервного й активного взаємополювання пред-

ставників не тільки різних різновидів, а й одного і того ж, ми все ж нагадаємо про те, що мільйони років різні Хомо практикували канібалізм, а відмовилося від нього зовсім нещодавно, про що мовиться нижче.

Та набагато раніше від цієї неолітичної біфуркаційної зміни парадигм діяльності сталася ще одна несподівана генетична модифікація в мізках давніх Хомо. Із великим подивом науковці переконалися в тому, що приблизно 300 000 років тому на теренах Африки один із різновидів кількох тогочасних HS отримав неочікуваний подарунок. Це була чимала група трохи модифікованих фрагментів ДНК, активізація діяльності яких вела до стимуляції цікавості Хомо до найдрібніших аспектів свого оточення, поглибленого мислення і здійснення винаходів. Саме ця група обдарованих виявилась «подвійно розумною» й через свою очевидну життєву активність зумовила зникнення суперників і формування всього сучасного людства.

У своїх нооантропологічних аналізах особливу увагу ми звертали на всі технологічні удосконалення, що датуються періодом дій мозкових удосконалень. Перше місце серед них ми віддаємо не всій металній зброї, а її особливому варіанту - невеликим лукам зі смертельно отруйними стрілами, що з'явилися у Південній Африці 60–70 тисяч років тому. Це дало змогу винахідникам не тільки поступово завоювати всю планету, а й удома не напружуватися у полюванні й отримувати бажане в потрібні моменти без ризику для життя. Що це означає у наші дні, дуже вдало викладено у книзі [10], де потрібне місце слід розшукати по словах «горіхи монгонго» і подивуватися тому, що винахідники абсолютно зброї переконано ігнорують усі світові «прогреси» й десятки тисяч років насолоджуються перевагами необтяжливого «існування-спілкування».

Та ще більше значення для нашого аналізу ми віддаємо серії книг нещодавно втраченого читачами американського біолога Е. Вілсона (1939–2021), зокрема, найкращому науковому поясненню підстав для пе-

ретворення HSS у безсумнівного володаря планети [11]. Для нашої статті особливою цінністю вважаємо його теорію соціалізації Хомо через тривале співжиття зі «своїми» у спільному «гнізді». Для акцентування особливостей цього співжиття та його світоглядних і ментальних наслідків він пропонує термін «еусоціалізація». Це процес, що супроводжується усе глибшою диференціацією груп людей на спеціалізовані частини (підгрупи), які в чомусь переважають інші підгрупи. У результаті формується справжній «надорганізм», поява якого гарантує дуже великі переваги над тими групами, що являють собою механічне поєднання однакових індивідуумів чи істот.

Надорганізми в Природі є великою рідкістю й більш-менш поширені тільки серед комах, що зазнали найбільш тривалого впливу еволюції. Подібно до добре відомих читачам термітів, усі вони мають своє Гніздо, усі складаються з декількох вельми різних підсистем як спеціалізованих груп. Одна має завдання народження нових поколінь, інші – оборону і швидкий ремонт Гнізда, забезпечення всіх членів надорганізму харчуванням тощо.

Для всіх варіантів Хомо «гніздова» частина еволюції була і надто короткою для досягнення глибинних поділів, і обтяже-

ною впливом особливостей головного мозку (обійдемося без розлогих пояснень на базі етології, когнітології, нейромолекулярної біології й подібних наук про Хомо). Якщо дорослий шимпанзе на кожну ніч споруджує на недосяжній для леопардів висоті нове гніздо (приблизно 16 000 за все життя), то наші пращури кращим варіантом вважали не оточені валом гілок акацій плоскі ділянки, а печери. Довгий час вистачало природних утворів, а пізніше довелося додати до них безліч варіантів рукотворних із деревини, глини, каміння, про що ми всі обізнані достатньо добре.

Висловимо переконання в тому, що період еусоціалізації мав наслідком не тільки поглиблення прірви між «нами» та «іншими», а й згладжування суперечностей усередині групи «наших». Це сприяло зменшенню впливу десятків негативних видо-вих рис поведінки та посиленню всіх позитивних – альтруїзму, самоповаги, чесності, порядності й усіх подібних, яких усе ж удесятеро менше, як негативних характеристик. Наголосимо на те, що саме еусоціалізація створила вагомий передумови для переходу від канібалізму до гуманізму.

Для розшифрування загадок цього переходу нам знадобиться розроблена автором карта-схема (рис. 1).

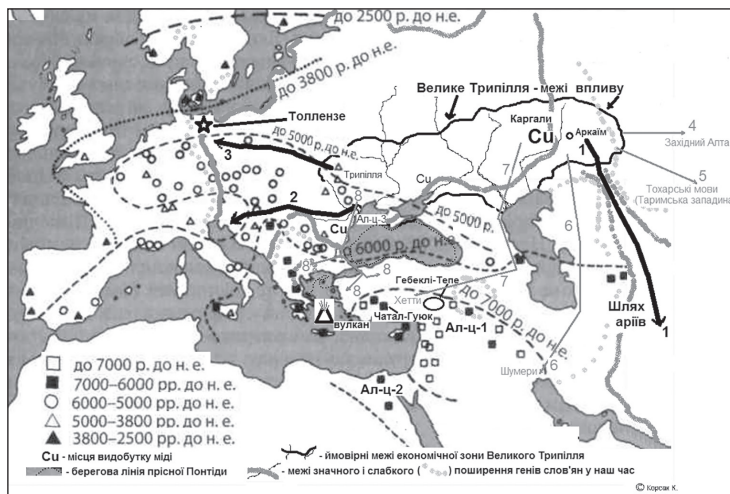

Рис. 1. Головні територіальні і часові факти про винайдення і поширення землеробства і тваринництва

Значну частину позначок і кривих ліній для відтворення експансії землеробства зі Східної Туреччини та трохи південніших територій ми запозичили з новаторської й особливо інформативної книги американського орнітолога і знавця інших наук Дж. Даймонда [7]. Усе інше автор вносив одразу ж після появи в науковому світі у секторі нооантропології новітніх вимірів і відкриттів. Фінансування подібного здійснюють багаті держави ЄС, тому позначок досить густо в них, а от в Україні їх практично немає. Будемо сподіватися – тимчасово.

Схема однозначно свідчить про те, що вирощування зернових започатковане не на чорноземах України, а в північній зоні Родючого півмісяця біля позначки-овалу Гебеклі-Тепе і південніше (у Палестині). Пояснимо особливе значення для нашої теорії переходу від канібалізму до гуманізму турецького «Гебеклі-Тепе», що означає «Пузатий горб».

Майже в усіх працях про цю місцину наголошується на тому, що вона приблизно утричі старша від британського Стоухенджу. Потім детально описуються її характеристики та розташування поблизу найстарішої споруди віком понад 13 500 років мало не 20 молодших. Нас більше цікавить можлива причина появи цього унікального явища і відсутність поряд із ним решток житлових приміщень та всіляких артефактів, що свідчили б про торгівельну та іншу активність навколо «видатного місця».

Рефлексія над зазначеними та іншими фактами привела нас до таких висновків.

1. Невпинний технологічний прогрес HSS у засобах життєзабезпечення і збільшення території розселення зменшили втрати чоловіків від взаємополювання з традиційних 20–40% до 3–4%. Це означає велике поширення осіб «третього віку» у складі тогочасного населення Родючого півмісяця й інших територій. Для цього вікового інтервалу Природа передбачила дуже глибоку перебудову законів діяльності головного мозку і нервової системи. Значимо найголовніше: найвища спроможність до стратегічного мислення прокида-

ється у головному мозку Хомо не у «віці кохання», а через багато років у часи спілкування не з дітьми, а з онуками підліткового віку.

2. У ті давні часи племена (точніше – родинні групи HSS) жили настільки розосереджено, що мудрагелі не мали шансів скупчуватися на наради, адже всі вели оборону власної «кормової території». На її межах радісно зустрічаються і спілкуються тільки групи бонобо, а всі інші великі мапи, включаючи й Хомо, воювали і продовжують це робити й зараз (прикладом є запеклі «суперечки на межах» тисяч володарів 6-ти соток чи більших ділянок).

А от терени навколо Гебеклі-Тепе вирізнялися на всій планеті тим, що це була не тільки потенційно придатна для контактів «нічийна територія», а й підготовлене прирхою Природи місце вимушених зустрічей представників багатьох племен переважно «третього віку». Там склалися особливо сприятливі умови для зростання диких злаків, бобових та інших рослин, якими в моменти визрівання насіння могли харчуватися прибулі з Африки HSS. Новітні дані свідчать, що серед них переважали представники койсанських племен у супроводі з певною кількістю пігмеїв.

Немає ніяких сумнівів у тому, що на цих «природних полях» у межах пенеПЛЕНІВ (це плавно-горбкувата місцевість дуже еродованих гір) у відповідну пору року тимчасово скупчувалися представники багатьох тогочасних невеликих племен. Там і зараз ростуть у помітних для науковців кількостях однорічні рослини не з мікроскопічним, а з чималим насінням. Раніше їх було набагато більше, але визрівали вони не одночасно, а по черзі з тижневими чи більшими інтервалами.

3. Завдяки цим перервам у збиранні насіння наші прашури-мисливці мали досить часу на спілкування за відсутності великих імпульсів до сутичок навколо тієї чи іншої групи рослин. Ми переконані в тому, що мудрагелі «третього віку» просто зобов'язані були обговорювати не тільки питання погоди і врожаю, а й більш складні варіанти

дій у разі погіршення бази для харчування з тих чи інших причин.

Утримаємося від наведення всього спектру пропозицій, які могли там звучати при перших «зібраннях» і продовжуватися в наступні роки. Є всі підстави вважати, що приблизно 15 тисяч років тому учасники планування і передбачення майбутнього розпочали з узгодження моделі «Всесвіту», визнання вищих і цілковито непереборних керівних впливів для періодичних явищ свого довкілля з одночасним усвідомленням пріоритетності й необхідності надати молоді головні ідеї та знання. Та не будь-які, а сконцентровані на формуванні в них антиагресивних переконань і толерантної поведінки.

4. Завершальною фазою цього «мозкового штурму» ми вважаємо спільне рішення спорудити для навчання і виховання молодих генерацій велике і якомога переконливіше «приладдя» для успішності всього задуманого. У результаті 13 500 років тому на схилі Гебеклі-Тепе вони дружним півтисячним колективом спорудили найпершу «храм-обсерваторію». Усередині цього первинного «Стоунхенджу» навіть у найчорнішу ніч пращури легко визначали сторони світу, а в момент появи чи зникнення сонячного диску з непоганою точністю орієнтувалися щодо днів року. Для цього слугувало кільце з плит, усередині якого з високою старанністю і точністю ставили великі центральні Т-подібні плити-стовпи. Середня лінія між ними була орієнтована на яскравий Сиріус, що в ті часи виконував роль Полярної зірки, а тому точно вказував напрям на Північ.

Нам залишається висловити переконаність у тому, що тривалий час Гебеклі-Тепе обслуговував навчально-виховні потреби споріднених племен із «радіусом дії» аж до 100 км. Очевидно, що з міркувань економії часу і сил разом зі збільшенням кількості «лекторів» стали будувати нові пригоризонтні обсерваторії. До Гебеклі-Тепе вже додалися 11 місць, на розкопки яких задля приваблення туристів керівництво Туреччини знаходить достатню кількість ресур-

сів. В Інтернеті швидко збільшується кількість хороших телереклам.

Виховний вплив кільцевих споруд із різьбленими каменями ми вважаємо значним. Молодь визнавала існування формажорних сил Космосу, погоджувалася з необхідністю поваги і до них, і до інших Хомо, бо вони не тварини, а обранці Небес.

Поблизу кільцевих споруд стали з'являтися невеликі поселення, мешканці яких відповідно до розробленого в Гебеклі-Тепе «генерального стратегічного плану» розпочали засвоювати засади толерантної поведінки та зі змінним успіхом одомашнювати рослини і тварини. Йшов відбір на слухняність та інші корисні якості серед овець, кіз, турів, свиней і великих птахів. Для проміжку 12,5–10 тисяч років тому помічено і трохи розкопано чимало невеликих стабільних поселень, мешканці яких усе ще були мисливцями і збирачами, але активно просувалися до фермерства. Мисливство поступово втрачало лідерство в забезпеченні наших пращурів білками і жирами. Доцільно уточнити, що на південніших територіях із так само старими першими поселеннями (Єрихон та ін.) відсутні навіть натяки на подібні до Гебеклі-Тепе демонстраційно-виховні споруди. Не випадково сформувалися такі великі світоглядні відмінності між Палестиною й Анатолією.

У щойно зазначеній «північній» групі нам найбільше подобається невелике поселення (до 200 мешканців) Чайюню-Телесі, розташоване неподалік від Гебеклі-Тепе. Його створили ще 12 500 років тому і, вдосконалюючи моделі помешкань, не покидали кілька тисяч років. Мабуть, мешканці цінували близьке родовище вулканічного скла (обсидіану), зручного для виготовлення гострих знарядь.

Сукупність цих проміжних поселень із виразними проявами технологічних і соціальних експериментів мала наслідком появу набагато більших й аномально-стабільних поселень, що були поширені в інтервалі 9000–7000 років тому. Світову славу отримало велике і компактне селище Чатал-Гююк, указане на рис. 1. Покидаючи

його, імовірно під тиском множини небезпек від агресивних завойовників, мешканці зробили все для приховання від задрісних очей тих, хто міг потурбувати спокій померлих. Археологи безмежно радіють тому, що розкопують непотривожене неолітичне селище.

Ми підраховали, що 70 поколінь його мешканців реалізовували «аграрний комунізм» і ревно притримувалися його нормативів. Це гарантувало спокій і безпеку, виключало убивства і грабежі, підтримувало хороший рівень життя і спокійний відхід у вічність. Не існувало помітної майнової нерівності, ознак вождівства. Загальною була рівність і взаємодопомога, колективні дії (зокрема танці), дотримання чистоти, піклування про сакральні місця і споруди і т.д. Ми накопичуємо усе більше доказів того, що запроєктований ще в Гебеклі-Тепе та його аналогах світогляд і алгоритми поведінки стали реальністю в аграрних комунітах моделі Чатал-Гююк і пізніше були перенесені у Європу, зокрема, у Трипілля. Протоукраїнський архетип був народжений у південній Анатолії.

Не розшукавши в чужих творах вірогідних пояснень відмови від аграрних комун і початку позначеної на рис. 1 експансії винахідників землеробства на Захід і Північ, висловлюємо припущення, що це була спроба порятунку від усе грізніших небезпек. Наші пращури могли ненадовго затриматись на північних берегах прісної Понтиди, а після появи 7100 років тому Дарданелл і Босфору змушені були поступово зміститися північніше Одеси і Миколаєва. Вірогідно, що на узліссях відбувалися зустрічі з мисливцями-аріями, які мали чоловічу гаплогрупу R1a, започатковану 24 000 років тому поблизу Алтаю і пізніше перенесену по південних лісах аж до межі льодовиків, які тоді вкривали мало не всю Європу. Тільки їх танення дало змогу мисливцям зсунутися північніше й досягти теренів України.

Зустріч аріїв з хліборобами стала благом для усіх, бо закони екології передбачають саме такий результат для споріднених

істот, якщо не перетинаються їхні екологічні ніші. Через низку поколінь злиття генів стало основою Трипільської культури з усіма ознаками українського національного архетипу. Арії радо сприйняли світогляд винахідників землеробства, адже багатство ресурсів підтримувало вигідну для усіх миролюбність, гендерну рівність, повагу до пращурів, майже повну відмову від силового способу вирішення конфліктів і т.д. Новітні акуратні розкопки свідчать про присутність у Трипіллі тих елементів уявлення про Всесвіт, що були винайдені ще у часи Гебеклі-Тепе [2].

Індивідуальні фізичні та інші особливості аріїв ми вважаємо причиною успіху в одомашненні диких коней, про що переконливо написав Дж. Даймонд [7]. Нещодавно група з мало не 200 науковців Заходу шляхом генетичного дешифрування кількох сотень уже знайдених кісток опублікувала докази того, що в інтервалі 4200–4000 років тому наші пращури створили породу слухняних тварин із дуже міцною спиною [8]. Так вони уперше стали технологічними лідерами світу, прискорили винахід колісного транспорту й урешті трансформували Трипілля у **Велике Трипілля – ВТ**, контури якого показано на рис. 1. Цими двома словами ми пропонуємо називати терени першого світового поділу праці між Карпатами й Сибіром, що стали витоком індоєвропейських мов та однойменної культури, які детермінували подальший прогрес людства, і заслуговує назви «першого одуховлення». Напрями різноманітних варіантів його впливу ми відтворили стрілками 1, 2, 3... 8.

Умови Великого Трипілля виразно сприяли збереженню і зміцненню сформованого ще в Анатолії високоморального й цивілізованого первинного гуманного архетипу. ВТ надовго стало провідним на той час лідером усіх тогочасних хай-тек технологій. Століттями прибували гінці з євразійських теренів, вивчали виробничі процеси й намагалися запам'ятати відповідні терміни (теги). Вони переносили їх сукупність (хмару тегів на ІТ-мові) до себе зі спотвореннями, що й зараз помітні через свою

пропорційність до відстані від Франції чи Італії до Південного Уралу (радімо перевірити це через Гугл-перекладач для слова **береза**). Ми помітили це явище у 2017 році й запропонували хмарнотеговий механізм пояснення поступового формування спільності сім'ї індоєвропейських мов та однієї культури. Зауважимо, що прибульці-розвідники перебували у ВТ мало часу, тому не спромоглися поширити правдиву археоуманістичну парадигму життєдіяльності з тим же успіхом, що й металургію на березовому вугіллі.

Як відомо, ця парадигма не тільки утвердилася, а й збереглася у найважчі часи на наших землях. І навіть там, куди після мегавибуху в 1628 р. до н.е. егейського вулкану Санторін (позначений на рис.1) через тривале пилове зникнення Сонця змушені були емігрувати пращури (приклад – стрілка 1 для відомого усім «походу арійів»). На той момент у приатлантичній частині Європи дотлівали рештки страхітливого геноциду – цілковитого винищення місцевих європейців-землеробів східними прибульцями з чоловічою гаплогрупою R1b (ербівів).

Звісно, вони генетично помітно споріднені з носіями R1a (цю гаплогрупу вже охрестили «слов'янською»), але обрали для себе войовничий світогляд, необмежену жорстокість до усіх «інших», неповагу до цивілізаційних приписів і нормативів та інше подібне, прояви чого дуже помітні для автора навіть у наші дні. Доцільно вказати на виразне небажання не тільки ЗМІ, а й більшості науковців Заходу навіть побіжно визнавати факт повного зникнення на Британських островах генів первинних землеробів і будівельників Стоунхенджа. Була навіть короткочасна і невдала спроба перекласти вину за цей злочин на «ямників» – наших генетичних пращурів із територіями розселення між Дністром і Південним Уралом. На нашу радість, у ЄС знайшлися чесні науковці, які швидко спростували ці злісні вигадки.

Винищення аж 96% носіїв «землеробських» генів оцінене як максимальний у

світовій історії геноцидний рекорд. Його автори зробили спробу повторити все в Центральній і Східній Європі. Але геноцидники у битві біля переправи на річечці Толлензе (указано на рис. 1) 3300 років тому зазнали настільки нищівної поразки, що мало не на два тисячоліття припинили агресію у східному напрямі. Про події подальших часів нагадувати не будемо – вони загальновідомі.

Наближаючись до закінчення нашого викладу, хочемо акцентувати факт незадоволення всіх розвинених держав Заходу зникненням Радянського Союзу і появою незалежної України. Першою це продемонструвала Франція, президенти якої багато років відхиляли запрошення відвідати Київ для розвитку співпраці. У даний момент нащадки давніх геноцидників активніше від інших гальмують процес припинення агресії Росії на Сході України. Якби не безмежне нахабство Росії й схильність В. Путіна дражнити всіх учасників НАТО, Європа і надалі обирала б семантичну критику росіян, відмовляючись від ефективної допомоги Україні, зокрема, через скерування інвестицій та, що ще краще, прийняття у НАТО.

З належним урахуванням щойно викладеної нооантропогенної та нооісторичної інформації вважаємо доцільним повернутися до змісту і призначення вже згаданої Національної доповіді з планами цивілізаційного розвитку українського соціуму на тривалий час [6]. На стор. 272 завершальний стратегічний висновок її авторів має таке формулювання: «Зосередившись на євроатлантичному цивілізаційному векторі, Україна зможе позбутися рис маргінальної суміжної цивілізації, конфліктного потенціалу культурного і релігійного еkleктизму, зміцнити національну ідентичність, надати їй чітких рис, що має бути втілено у реалізацію відповідного цивілізаційного проекту». У чималій книзі не відшукати згадок про численні європейські соціальні негаразди, адже домінує постійне повторення одного й того ж рефрену: запозичення усіх європейських взірців швидко під-

вищити якість життя всіх українців разом зі «зміцненням ідентичності».

Мало не безмежне завищення усіх досягнень Атлантичної цивілізації помітне для автора у такій «дрібниці»: у Національній доповіді взагалі відсутнє слово «ноосфера» і жодного разу не згаданий В.І. Вернадський, заповіти й поради якого аж через століття став усе активніше виконувати світ. Щоправда, користуючись викривленим архетипом і дивною термінологією. Коротко зазначимо: ми зібрали вагомі докази існування на Заході повної заборони на використання у виданнях Sciences&Arts будь-яких термінів з літерами «ноо». Тому ноотехнології «протеїн Фу», отримання ідеальної міді або хорошого біопластику називають «ферментацією», хоч насправді йдеться про створення ноотехнологій через «нооодомашнення найпростіших». Тільки могутнім впливом «західного архетипу» ми можемо пояснити концентрацію зусиль винахідників протеїну Фу не на практично миттєвій ліквідації голоду на всій планеті, а на змаганні з продуктами переробки сої на американському ринку «веганської» їжі.

Теми цієї статті стосується не тільки рекомендація В.І. Вернадського перейти на виготовлення їжі без деструкції біосфери [9], що з 2019 року прискорено виконується з використанням зазначеного феноменально невідлогого терміна, а й його вчення про склад Землі та роль в її розвитку різних елементів. Він пішов проти всіх у темі «склад Землі», заперечуючи домінування заліза і нікелю й пропонуючи легкі елементи (кремній, магній, вуглець та інші) разом з перевагою водню (у кількості атомів) над усіма іншими, *узятими разом*. Щодо скерування зусиль науковців, то він радив вивчати реакції за участю водню не менш активно, як реакції окислення.

Виконання цієї поради вже дало багато відкриттів, із сукупності яких ми виділимо нобелівського рівня пояснення появи життя (найперших протоклітин) у тріщинках літосфери на глибинах кількох кілометрів. Енергію надавав зазначений В.І. Вернадським потік водню від ядра і

мантії, що живив сотні реакцій за участю вуглекислого газу, аміаку, сполук фосфору і т. д. (див. [12]). Слабеньке спершу мікроскопічне життя було надійно захищене від ультрафіолету й іншої радіації, від ударів астероїдів і комет. Тільки після зміцнення і мультиплікації воно змогло розпочати колонізувати поверхню планети й утворити біосферу в її сучасному різноманітті.

Тому цілковиту неувагу авторів названої нами Національної доповіді до національного архетипу і пов'язаних із В.І. Вернадським найновіших світових ноодосягнень ми вважаємо головним її недоліком. Відкинувши реально-прогресивне, вони обрали легший для себе шлях уславлення винайдених у межах західноєвропейського архетипу майнову нерівність, вільний ринок, ліберальні «цінності» та все інше, що замасковане запозиченою ще з Античної Греції привабливою семантикою. Доповідь пропонує відмову від національного й якомога старанніше копіювання «західних взірців».

Ми заперечуємо доцільність цього плану. Українські реалії всіх років незалежності свідчать про помилковість і «багатовекторності», і посіпацької поведінки щодо усього Заходу. І найбільше – стосовно чиновників з органів ЄС у Брюсселі. Рамки статті не дають змоги провести детальний аналіз фінансових втрат і показників зниження рівня життя всіх українських освітян, хто змушений виконувати їх вимоги публікувати тільки у приватних журналах з бази Scopus-WoS, які піклуються не про захист людства від колапсів і пандемій, а про свій фінансовий зиск.

Ми писали про це у статті [3], але за подальші роки ситуація в Україні тільки погіршилася. Лишається заздрити колегам з Китаю, де заборонено спиратися в оцінках роботи науковців на примітивні індекси і «квартілі» журналів приватних видавців. У Китаї оцінюють корисність результатів для держави і докази професійного вдосконалення і розвитку авторів.

Закінчимо сподіванням на орієнтацію всієї нашої вищої школи на розвиток но-

онаук, на винайдення і використання екологічно ідеальних ноотехнологій на основі національного архетипу так, як це переконливо доведено, наприклад, у статті [4]. Це дасть негайні позитивні наслідки без вкладення великих ресурсів. Стратегічною помилкою є сучасний урядовий план прискорено будувати Індустрію 4.0 зі скеруванням на це до 2030 року всіх ресурсів.

Аналіз подій у науково-освітній сфері України надав нам докази перших успіхів окремих колективів у створенні ноотехнологій ([5] та ін.), які набагато випереджають у часі урядові наміри виконувати всі поради Заходу. Та паралельно до технологічного руху в нооеру ми чекаємо трансформацій у змісті всієї сукупності гуманітарних дисциплін у системі освіти, адже зазначені нами та всі інші досягнення науковців мають входити не як доповнення до наявного викладу історії та культури України з моменту запозичення візантійського варіанта християнства, а як повноцінні навчальні дисципліни, подібні до нооантропології, нооісторії чи багатьох інших «ноо».

Тільки в цьому разі виникне сподівання на появу в Україні нових генерацій зі зміцненим національним архетипом, зі спроможністю перемагати у відвертій консцієнтальній війні та захищатися від прихованих і підступних «західних» планів перетворити українців на слухняних виконавців указівок брюссельських клерків. Стане реальністю зростання життєвого рівня не через перетворення наших громадян у «європейських наймитів» шляхом трудової міграції, а через продуктивну діяльність на основі ноотехнологій і ноонаук на власних теренах.

Ми вважаємо ймовірним початок світової експансії «другого одуховлення» із сучасної України, якщо її лідери і все населення оберуть цілковито незалежний розвиток на основі національного архетипу мислення і діяльності, рівності статей, зневаги до хабарників і злодіїв та ін. Тоді й Національна академія наук України та інші державні установи відмовляться від пропаганди хибних європейсько-атлантичних світоглядних взірців і виконуватимуть поради Т. Г. Шевченка, В. І. Вернадського й інших світочів національного архетипу.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Вандерхаген П.** (2021). Ученые пришли к выводу: человек – ошибка природы. URL: <https://novosti-n.org/ukraine/Uchenie-pryshly-k-vivodu-chelovek-oshybka-pryrodi-279817>. 30-09-2021 (звернення 9-02-2022).
2. **Завалій О.** (2021). Трипільський ритуальний календар з простору Небелівського Храму // Идеи. Философско списание: международно многоезично научно-теоретично приложение, Брой 1(17)-2(18), юни-ноємври, година X, 2021, с. 103–116. DOI: [https://doi.org/10.34017/1313-9703-2021-1\(17\)-2\(18\)-103-116](https://doi.org/10.34017/1313-9703-2021-1(17)-2(18)-103-116)
3. **Корсак К.В.** (2018). Вища освіта в умовах шкідливих інформаційних епідемій // Вища освіта України. 2018. № 3. С. 32–44.
4. **Кочубей Н., Кірик Т.** (2021). Освіта сучасної України в контексті сталого розвитку та ноотехнологій // Вища освіта України. 2021. № 2. С. 44–52, 91–92.
5. Солома перетворилася в пінопласт: українські вчені випадково створили пластик з грибів. URL: <https://www.rbc.ua/rus/styler/soloma-prevratilas-penoplast-ukrainskie-uchenye-1606292737.html>; 25-11-2020 (запит 9-02-2022).
6. Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дії: національна допо-

REFERENCES

1. **Vanderhagen P.** (2021). Scientists have come to the conclusion: man is a mistake of nature. URL: <https://novosti-n.org/ukraine/Uchenie-pryshly-k-vivodu-chelovek-oshybka-pryrodi-279817> (30-09-2021) (appeal 24-01-2022) [in Russian]
2. **Zavaliy A.** (2021). Trypillia Ritual Calendar from the Temple of Nebelivka // Ideas. Philosophical journal: international multilingual theoretical scientific application, no. 1(17)-2(18), June-November, pp. 103-116. URL: <https://ideas.academyjournal.org/index.php/IDEI/issue/archive>. (in Ukrainian)
3. **Korsak K. V.** (2018). Higher education in the context of harmful information epidemics. *Vyshcha osvita Ukrainy* [Higher education in Ukraine]. no.3, pp. 32-44. [in Ukrainian]
4. **Kochubey N. & Kiryk T.** (2021). Education of modern Ukraine in the context of sustainable development and nootechnologies. *Vyshcha osvita Ukrainy* [Higher education in Ukraine]. no.2, pp. 88-97. [in Ukrainian]
5. Straw turned into foam: Ukrainian scientists accidentally created plastic from mushrooms. URL: <https://www.rbc.ua/rus/styler/soloma-prevratilas-penoplast-ukrainskie-uchenye-1606292737.html> (25-11-2020) (appeal 25-01-2022) [in Ukrainian]

відь / ред. кол.: С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Ю. Ж. Шайгородський та ін.; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ: НАН України, 2016.

6. Civilization choice of Ukraine: paradigm of comprehension and strategy of action: national report (2016). / ed. col.: S. I. Pirozhkov, O. M. Mayboroda, Yu. Zh. Shaygorodsky and others; Institute for Political and Ethnonational Studies. I.F. Kuras NAS of Ukraine. Kyiv: National Academy of Sciences of Ukraine, 2016. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/civilization_Ukraine_site_210.pdf [in Ukrainian]

7. **Diamond J. M.** (1997). *Guns, Germs, and Steel: The Fates of Human Societies*, W.W. Norton & Co.

8. **Librado, P., Khan, N., Fages, A. et al.** The origins and spread of domestic horses from the Western Eurasian steppes. *Nature* 598, 634-640 (2021). URL: <https://doi.org/10.1038/s41586-021-04018-9>

9. **Vernadsky W.** L'autotrophie de l'humanité // *Revue générale des sciences*. 1925. No. 17/18, pp. 495-502. URL: <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k171004/f500.item.zoom>

10. **Wade N.** (2016). *Before the Dawn: Recovering the Lost History of Our Ancestors*. Moscow: Alpina non-phikshn, 2016. URL: <http://lib.rus.ec/b/609023/read>

11. **Wilson E. O.** (2012). *The Social Conquest of Earth*, Liveright Publishing Corporation, New York. URL: <https://www.litmir.me/br/?b=250777&p=31> (appeal 24-01-2022)

12. **Wimmer JLE, Xavier JC, Vieira AdN, Pereira DPH, Leidner J, Sousa FL, Kleinermanns K, Preiner M and Martin WF** (2021). Energy at Origins: Favorable Thermodynamics of Biosynthetic Reactions in the Last Universal Common Ancestor (LUCA). *Front Microbiol.* 12:793664. doi: 10.3389/fmicb.2021.793664. URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fmicb.2021.793664/full>